

ÇUKUROVA ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

ISSN: 2458-7559

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.18560/cukurova.4>

CİLT 1, SAYI 1, KIŞ 2015

s. 118-124

SOSYOLOJİK BİR BAKIŞLA ADANA SİNEMASI

Özlem AYDOĞMUŞ ÖRDEM¹

Özet

Sinema sosyolojisi, sanat ile sosyal bilimlerin buluştuğu disiplinler arası bir alandır. Sosyoloji, epistemolojik kökenleri olan ve bilimsel yöntemleri kullanan bir bilim dalıdır. Sosyoloji biliminin kökeni 19. yüzyıla dayanan birçok kuramın içerildiği önemli bir disiplindir. Sinema ise görsel, işitsel ve müziği de içinde barındıran bir alandır. Sosyolojide belli kuramlar olduğu gibi, sinema alanında da belli akımlar vardır. Sinema bir sanat dalı olarak sosyoloji kuramları içerisinde açık ya da örtük olarak yer almaktadır. Kurgusal olmakla birlikte arka planda toplumla ilgili önemli ipuçları ve veriler sağlamaktadır. Bu temele dayanarak, sinema sosyolojisi üzerinde bir kavram çalışması yapılabilmektedir. Bu çalışma "Adana Sineması" kavramının sosyolojik olarak ortaya çıkıp çıkmayacağına olanaklarını ve sosyolojik olarak yeni bir kavramın ortaya çıkma sürecinin başlangıcını tartışmaktadır. Bu çalışmada sosyolojik olarak kültüre bağlı yeni bir kavramın ortaya çıkışının temel ilkelerini ve değişkenlerini "Adana Sineması" kavramı çerçevesinde sinema sosyolojisi açısından incelenmiştir. Sonuçlar, Adana sinemasının tarihsel olarak parçalı ve eleştirel bir şekilde ortaya çıkabileceğinin öncüllerini vermektedir. Tarihsel olarak kopuklukların olması "Adana Sineması" kavramının sosyolojik olarak tamamlanmamış tarihsel bir süreç olduğunu göstermiştir. Yeni bir kavramın ortaya çıkması için gerekli tarihsel, kültürel ve kurumsal ilkelerin, değişkenlerin ve altyapısının hazır olması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu anlamda denilebilir ki, Adana sineması kavramı tarihsel süreç içerisinde tamamlanmamış fakat bu kavramın oluşması için belli adımların kurumsal düzeyde atıldığı bir süreç olarak görülebilir.

Anahtar sözcükler: Sinema sosyolojisi, Adana sineması, yerel kültür

ADANA CINEMA FROM A SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE

Abstract

Cinema sociology is an interdisciplinary area where art and social sciences meet. Sociology is a scientific domain that has epistemological roots and contains scientific methods. Sociology is an important discipline that dates back to 19th century with its various theories, while cinema is an artistic field that contains visual, audial and musical elements in itself. Cinema itself encompasses a sociological theory overtly or covertly in an intensive way. Although cinema is fictional, it provides important clues and data related to the society in the background. Based on this knowledge, a study of a concept can be examined. This study discusses whether "Adana Cinema" as a concept is sociologically possible and the emergence of a new concept. This new concept sociologically dependent on culture involves certain principles and variables within the framework of Adana cinema. The results show that Adana Cinema as a concept historically emerges in a piecemeal fashion and contains a critical perspective. Since Adana Cinema is faced with historical disconnections, it can be stated that the

¹ Dr., e-mail: ozlemordem@gmail.com

concept of "Adana Cinema" is a sociologically incomplete historical process. This result implies that in order for a new concept to sociologically emerge, the necessary historical, cultural and institutional principles, variables and basis need to be prepared. Therefore, it can be said that Adana Cinema as a concept is an incomplete process but for this concept to be sociologically formed certain necessary steps have been taken.

Keywords : *Cinema sociology, Adana cinema, local culture*

GİRİŞ

Sinema hem sözel hem de görsel etkiye sahip olduğu için toplumu dönüştürme olasılığı daha mümkün iken toplumun arka planında yaşadığı tarihsel süreç ve politik durumlar sinemanın bu etkinliğini azaltabilmektedir. Bu durum Türkiye ortamında ve daha özelde bir kavram olarak tamamlanmamış ve dolayısıyla tam olarak tanımlanmamış "Adana Sineması"nda görülebilmektedir. Sinema, toplumun yaşadığı temsil ile gerçekliği simgeler (Metz, 2012). Sinema görsel olarak topluma farklı bir perspektif verme gücüne sahiptir (Morin, 2005). Sinema hem tüketim kavramının merkezinde hem de toplumun imgelerini yansıtması bakımından oldukça güçlü bir sanat dalıdır. Eğlence ile birlikte toplumda farklı imgeler uyandırma hissi verdiği ve geçici gibi görünen bu imgelerin aslında bir anlamda toplumun bilinçdışını da temsil ettiği söylenebilir (Diken ve Laustsen, 2011). Sinema diğer sanat dallarıyla karşılaştırıldığında bireysellikten toplumsallığa giden somut bir süreçtir. Toplumun çok farklı katmanlarından izleyici ile buluşan sinema bu anlamda nesnel ve somuttur denilebilir (Güçhan, 1992). Sinema, diğer sanat dallarından farklı olarak tüketim kültürü içerisinde popüler yaşam tarzının en merkezi alanlarından birini oluşturduğu için toplumla ilgili çok önemli ipuçları taşımaktadır (Baudrillard, 2004; Bauman, 2006). Fakat aynı sinema sanatı, yerel kültürü yansıtması açısından da tarihsel bir arşiv görevi üstlenmektedir. Sinema bu anlamda aynı anda farklı iki kutbu temsil edebilmektedir. Popülerliği ve tüketim kültürünü temsil edebildiği gibi yerel kültürlerle ilgili zengin veriler de sunabilmektedir. Bu çalışmada popüler ve tüketim kültürüne vurgu yerine yerel kültüre vurgu yapabilecek bir sinema türünün imkânları ele alınmıştır. "Adana Sineması" kavramı bu çalışmada sorunsal olarak görülmüştür. "Adana Sineması" kavramının sosyolojik bir kavram olarak ortaya çıkıp çıkamayacağı tartışılmıştır.

Sinema evrensel boyutuyla olduğu kadar yerel boyutuyla da önemli bir sanat alanıdır (Sevinç, 2014). Postmodern toplumda yerellik aracılığı ile toplumu dönüştürme projeleri son yıllarda Türkiye'de önem kazanmaya başlamıştır (Sevinç, 2014; Savaş, 2003). Bu çalışma Adana'nın sinema alanında son yıllarda kazandığı deneyimleri ve becerileri sosyolojik bir bakış açısıyla ele almıştır. Bu çerçevede Adana, sinema alanında kültürel olarak bir kurumsallaşma çabası içerisinde görülmektedir. Savaş, bir sinema akımının oluşması için şunları belirtmiştir:

"Bir akımdan, bir sanat akımından söz edebilmenin belki de en önemli ön koşulu, belirli bir tarihsel dönemde sanatçıların ve ortaya koydukları yapıtlarının belirgin bir şekilde ortak denebilecek bir tavrı, bir sesi ya da duruşu taşımalarıdır. Söz konusu bu ortaklığın ya da yakınlığın göstergesi sanat yapıtlarının tekniğinde, içeriğinde, biçiminde vb. bulunabilir... Başka bir deyişle, bir dönemin bir kuşağın dünya görüşüdür, ideolojisidir; yaşama, insana ve sanata nasıl bakıldığı ya da nasıl anlamlandırıldığıdır" (Savaş, 2003: 187-188).

Savaş'ın (2003) sinema akımı için belirttiği oluşum Adana sineması akımı için bitmemiş bir süreci göstermektedir. Adana sineması tarihsel olarak böyle bir adımı atmasına rağmen yaşanan tarihsel kopukluklar bu akımın oluşmasını engellemiştir fakat son dönemde bununla ilgili girişimler bulunmaktadır. 2011 yılında Adana Sinema Müzesinin kurulması, belediyeler tarafından kısmen sinema senaristlerinin ve yönetmenlerinin desteklenmesi, Büyükşehir Belediyesinin yazlık sinemayı 2012 yılında aktif olarak halka açması ve Altın Koza Film

Festivalinin son yıllarda tekrar yapılmaya başlanması Adana'nın son yıllarda sinema alanında bir kurumsallaşmaya gitmesi yerellik anlayışını tekrar gündeme getirmiştir. Bu sayede bazı dizilerin Adana'da çekilmesi ve hatta Adana'da uluslararası düzeyde filmlerin çekilmeye başlanması Adana toplumunda sinemaya ilişkin aktif bir katılım sağlamış ve sesini Adana dışında da duyurmaya başlamıştır. Adanalı yönetmenlerin duyarlılığı da bu gelişime belli ölçüde katkıda bulunmuştur. Tüm bu gelişmelere rağmen Adana'da sinemanın kurumsallaşması hala parçalı görünmektedir. Adana'nın Türkiye'nin güneyinde bulunması ve içinde farklı etnik grupları barındırması sinema için bir ilgi odağı olmasını sağlamıştır. Adana'nın belli bir akım çerçevesinde bir sinema geleneği olup olmadığı ve 'Adana Sineması' diye bir olgudan bahsedilip edilmeyeceği bu çalışmada tartışılmıştır. Tüm çabalara rağmen Adana'da sinemanın istenilen düzeyde gelişmemesi politik ve sosyolojik bir sorunsal olarak da görülebilir. Adana sinema akımının ve kültürünün oluşması için gerekli örgütlenmelerin yetersizliği bu akımın gelişmesinde bir engel olarak görülebilir.

YÖNTEM

Bu çalışma nitel bir araştırma yöntemiyle yapılmış olup yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle tasarlanmıştır. Adana'daki yerel yönetmen, oyuncu, senarist, akademisyen ve Altın Koza Film Festivali Sinema çalışanları ile yarı yapılandırılmış bir mülakat çerçevesinde Adana sinemasına bakış açıları ve sorunsalları incelenmiştir. Çalışmada beş katılımcı yer almıştır. Mülakat, buldukları sanat merkezi ya da ofislerinde yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat, şu soruları içermiştir:

- 1-Geçmiş ve günümüz için 'Adana Sineması' olgusundan bahsedebilir miyiz? Bir "Adana Sineması" vardır ya da yoktur diyebilir miyiz?
- 2-Adana'nın belli bir akım çerçevesinde (Yılmaz Güney) oluşmuş bir sinema geleneğinden söz edebilir miyiz?
- 3-"Adana Sineması" kavramsalından yola çıkarsak halkı bilgilendirme/aydınlatma gibi amaçsal bir misyonu oldu mu?
- 4-Altın Koza Film Festivalinin Adana için önemi nedir?
- 5-Adana'da sinema ile ilgili yapılmakta olan toplumsal faaliyetler nelerdir?

BULGULAR

Bu çalışma yarı yapılandırılmış mülakat yöntemiyle Adana sineması kavramının sosyolojik olarak olanaklı olup olmadığını incelemeyi hedeflemiştir. Aşağıda çalışmada yer alan katılımcılarla yapılan mülakatlardan belli bölümler verilmiştir.

1. Katılımcı: Erdal Cindoruk (Oyuncu-Yönetmen)

Bugün Adana sinemasından bahsedebilmemiz için Adana'nın tarihi ve kültürel değerlerini anlatan öyküsünden yola çıkmamız gerekir. Adana sineması dediğimizde 1960-70'li yıllardaki Yılmaz Güney filmleri aklımıza gelir ve gerçek anlamda kenti yansıtan unsurları da görebiliriz. O yıllarda coğrafi şartların da uygun olmasıyla beraber edebiyatçıların ve sinemacıların kente özgü konuları ele aldıkları görülmüştür. O yıllarda ağalık sistemi, pamuk işçiliği, delikanlılık gibi baskın konular ele alınmıştı. Ancak bugüne baktığımızda kente ait unsurları taşıyan yerel bir sinema anlayışını göremiyoruz. Bir kabadayılık meselesinin sinemaya taşınması demek varoş sokakların içine girmek, orada yaşamak demektir. Adana'nın kendisine ait hikâyesini anlatan bir senaryo maalesef yok, kenti kent yapan özelliklerin filme aktarılması gerekir. Bir Dila Hanım, Hanımın Çiftliği gibi dizi filmler Adana'yı yansıtamaz. İnce Memed, Asfalt Rıza, İnce Cumali ve

varoşların çekilmesi ile buraya özel karakterlerin yaşamları yansıtılmış olur. Kenti kent yapan kahramanlar çok önemli, bu kişiler varlıklarıyla birer kahramandır. Aslında sonradan fakirleşen arta kalan kahramanlardır diyebiliriz. Bu kişiler 1950'lerde baraj yapımının bitmesiyle çok zengin olup, sonra İstanbul'a çanta dolusu para ile gidip eğlence hayatında kazandıklarını tüketenlerdir. Ne zaman ki, bugünün varoşları filmlerde işlenirse, aşklarını, türkülerini, düğünlerini, ilişkilerini anlatan bir sinema öyküsü oluşursa o zaman Adana sineması vardır, denilebilir. Şiveleriyle, köyleriyle, çoluk çocuklarıyla harmanlanan bir sinema öyküsüne ihtiyaç vardır. Sonuçta her bir sokağın bir senaryosu, bir hikâyesi mevcut. Bir öyküden yola çıkmak çok önemlidir. Örneğin, öykücü Zafer Doruk kendine has öyküler yazar ve kendisi Orhan Kemal öykü ödülünü almıştır. Bir kanalın, bir barajın öyküsünü filme çektiğiniz zaman kente ait sinemadan bahsedebiliriz. Özer filmler döneminde Adana için özel taleple film çekilirdi, kabadayılık kendine has bir karakteri olduğu için tutardı, ancak şimdi simgesel olmaktan öteye geçemedi. 1980 sonrası Türkiye'de birçok şey değişti. İnsanlar evlerine hapsedular, uzunca süre üretim yapılamadı ve bir kültür erozyonu yaşandı. Şu an artık ağaların yerini siyasetçiler aldı. Şimdinin sömürü kaynağını siyasetçiler oluşturmakta. Eskiden bir ağanın sömürsünde bile bir ruh vardı, hatta belki ağaya karşı gelinebiliyordu, ama bugün siyasetçilere karşı gelinmiyor. Artık bizler yorgun demokratlarız. Yine de Adana için önemli yapımlar yapmaya devam ederiz. Bu şehrin genlerinde olan sinema anlayışının gelişeceğini umut ediyorum. Teşekkür ederim.

2. Katılımcı: Zafer Özgentürk (Yönetmen)

Adana sinemasını bugünün gözüyle değerlendirirsek, reklamcı kafaların zihniyetinden başka bir şey göremeyiz. Aslında Yılmaz Güney ile var olan Adana sineması varlığının devamını getiremedi. Özellikle de 1980'ler sonrasında Adana sineması oluşmadı. Yılmaz Güney'in "Endişe" filmi tam bir Adana sinemasıdır. Ama bugün için "Adana İşi" filmi bu kenti temsil etmemektedir.

Sisteme eleştirel ve sorgulayıcı bakan Zafer Özgentürk çok iyi işlere imza atmıştır. Antakya'da tamamıyla kendi imkânları ile çektiği "Süveydiye'nin Çiçekleri" belgeseli bu bölgenin dokularına ne kadar önem ve özen gösterdiğinin kanıtını da oluşturuyor. Farklı kültürlerin bir arada yaşayabileceğini gösteren ve orada Ermeni köylülerle birebir görüşerek belgeselini çektiği sırada çok önemli bir şey öğrenmiştir; 1915'te Ermenilerin katledilmesinin ardından Arap halkının çok aşırı üzülmeleri sonucu onlar için arkalarından bir ağıt yaktıklarını. Özgentürk, bu ağıt'tan yola çıkarak bir sinema filmi çekmek istemektedir. Aslında ne kadar insanların arasında olursanız o kadar kültürlerini öğrenmiş olursunuz. İnançlarını, yemeklerini, düğünlerini, aile ilişkilerini bildiğiniz zaman kentin dokusunu çözmüş olursunuz ve bir hikâyeyi o zaman yaratabilirsiniz. Bugün aslında Adana büyük bir risk altındadır. Nasıl mı? Altın Koza Film Festivali Uzun metrajlı film yarışması tamamen reklamcı kafasıyla hareket eden kişilerin elinde, yani popülizmin temsilidir bu. Öğrenciler senaryo yarışmalarında çalışırlar, ünlü biriyle iletişime geçerler, yemekler yenilir, istekleri varsa yerine getirilir ve sonunda da bu kişi jüri olarak gidip belirlenen yarışmacıyı seçer. Peki, bunun neresinde gerçek sinemacılık? Adana sineması ve sinemacılığı böyle ilerleyemez.

Altın Koza Film Festivali önemli bir işe imza atsa da, Adana sinemacılığı açısından eksik kalmaktadır. Festival, öncelikle üniversite ve kent arasında bir köprü olmalıydı. Adana halkı ile üniversiteyi buluşturabilirdi. Adana'da sinema üzerine iş yapmak isteyen akademisyen ve sanatçıların yereli tanıyarak yola çıkmaları gerekir. Festival ile halk arasında bir köprü kurulacaksa akademisyenlerle işbirliği yapılmalıdır.

3. Katılımcı: Akademisyen Aydın Çam

Kavramsal olarak 'Adana Sineması' diye bir şey var mı, diye bakarsak 1960-70'li yıllar ile günümüzü ayırmamız gerekecek. 1964'te Adana'da 46 yapım şirketinin olması bile Adana'nın bir sinema kenti olduğunu gösterir. Bu yıllarda film araçları ithal ediliyordu. Türkiye çapında ise 10

ulusal yapım şirketi vardı. Adana film sektöründe büyük bir sinema merkezidir. Bu durum üretimin örgütlenmesi gibi bir şeydir. Aslında estetik olarak biçimlenmiş bir şey yok. Sonuçta Türkiye ve Adana sineması yetersiz kalmıştır. Adana'yı anlatmada başarılı yapımlar söz konusudur. Örneğin, Orhan Kemal'in romanı olan Murtaza, Adana'ya Bulgaristan'dan mübadeleyle gelen muhacirlerin öyküsüdür ve Tunç Başaran ve Ali Özgentürk'ün yönetmenliğini yaptığı Bekçi Murtaza filmi 1940'lı yıllarda savaş sonrası göç almaya başlayan Adana'nın gecekondulu mahallesinde geçer. Yılmaz Güney'in filmlerini genel olarak bir Adana sineması olarak görmemek gerekir. Ancak 1960-70'li yıllarda Adana film sektörüne büyük katkısı olmuştur. 1970 'Umut' filmi ile Türk sinemasının dönüm noktası olmuştur. 1982'de Cannes'ta ödül alan 'Yol' filmi yurtdışında büyük ilgi görmüştür.

Sonuç olarak baktığımızda, Adana sinemacıları ve Adana sineması kavramsal olarak bir çalışma alanıdır.

4. Katılımcı: Akademisyen Nüket Elpeze Ergeç

Dönemlere göre sinema akımları oluşmuştur. Günümüzde birçok film, gişe filmleri kaygısıyla ortaya çıkar. Bunlar derinliksiz, var olan kültürü kendince işleyen, sözde güldüren filmlerdir. Günümüzde Altın Koza Film Festivali'nde büyük ödülü alan 'Toz Ruhü' filmi gibi emek verilmiş yapımlar da vardır. Sinema ile halkı bir araya getiren, dönüştüren rolü önemsenmelidir. Çünkü sinema kurtuluşumuzdur, sustuğumuz zaman konuşmanın dili olmuştur. Retoriği ve göstergeleri olan sinema toplumun sesi olmuştur.

5. Katılımcı: Ceren Yazıcıoğlu

Altın Koza Film Festivalini Altın Portakaldan daha önde tutanlar vardır çünkü Altın Koza'nın jürisinin popülaritesi olmayan kişilerden oluştuğunu bilirler. Aslında bir 'Adana sineması var mıdır' tartışılır. Bu düşünce kişilere göre değişebilir, ticari boyut işin içine girdiği zaman amaç ve hedefler değişebilir. Buradaki amaç Türkiye ve dünyada vizyonda olmayan filmlere yer verebilmek. Adana konulu olmasa da iyi yapımları sinemaseverlerle buluşturabilmek ve iyi bir şekilde sunumunu yapmak. Altın Koza çatısı altında dört farklı yarışma düzenlenmektedir:

- 1- Ulusal Uzun Metraj Film Yarışması
- 2- Akdeniz Ülkeleri Kısa Film Yarışması
- 3- Ulusal Öğrenci Kısa Film Yarışması
- 4- Adana Konulu Senaryo Yarışması

Değerlendirmeler ön jüriden geçtikten sonra ana jüriye gider ve sonuç açıklanır. Ayrıca bu çatı altında 'Okullar Sinemada, Sinema Okullarda' projesi ile çocuklara yönelik Millî Eğitim Müdürlüğü'nden izin alarak her sene okullarda sinema organizasyonu yapılmaktadır. Engellilere 'Engelsiz Gösterim' şeklinde Büyükşehir Belediyesinin Tiyatro salonunu sinema salonu olarak düzenleyip gösterim yapılmaktadır. Bu konu ile ilgili engelli dernekleri ile Adana Büyükşehir Kent Konseyi işbirliği halindedir. Büyükşehir Belediyesinin katkısı ile 8. Orhan Kemal Öykü yarışması Çukurova Edebiyatçılar Derneği tarafından geleneksel olarak yapılmaktadır. '13 Kare Sanat Günleri' ise 19 Kasım 1995'te Kapadokya'ya fotoğraf çekmeye giderken Pozantı yakınlarında geçirdikleri trafik kazasında yaşamını yitiren AFAD üyesi 13 fotoğraf gönüllüsünün adına düzenlenmektedir. Birçok sanatçıyı Adanalılarla buluşturan 13 Kare Sanat Günleri'nde resim ve fotoğraf sergisi, söyleşi, şiir ve konserler AFAD tarafından düzenlenerek ödüllü yarışmalar yapılmaktadır.

Festival içinde düzenlenen Akdeniz Ülkeleri Kısa Film Yarışması büyük önem taşımaktadır. Yabancı jürinin de katıldığı yarışmada her sene bir ülkeye önem veriliyor. Bir ülke bir yönetmen sloganı ile dünya sinemasının tanıma fırsatı sağlıyor. Yazlık sinemaların devam ettirilmeye çalışılması halk ile olan bağı yeniden kuruyor. Halkın büyük katılımı olmakla birlikte, ikramlar verilerek (çekirdek, patlamış mısır gibi) gelenekselliğini sürdürmeye çalışılıyor. Altın Koza

olarak Adana Sinema Müzesinin etkinlikleri, herkesin kendi alanında dersler verdiği bir sinema atölyesinin olması Adana için gerçek bir kültürel tanıtımdır. 'Gezici Sanat Tırı' şehir şehir gezerek konserler vererek de tanıtım yapılmaktadır.

Yukarıdaki söylemlere bakıldığında Adana'nın kısa bir süre sinema alanında ön plana çıktığı ve bu dönemde kavram olarak tarihselliğinin başladığı görülebilir. Yerellik bir popülerlik ve gişe kaygısı yaşamıyorken, son dönemde özellikle tüketim toplumuna yapılan vurgudan dolayı yerelliğin yerini tamamen popüler kültür alması, Adana sinemasının bir akım ve kavram olarak gelişmesini engellediği görülmektedir. Son dönemde kurumsal olarak yapılan bazı girişimler ise popüler olarak görüldüğü için Adana sinemasının bir akım olarak ortaya çıkamayacağını göstermektedir. Fakat sosyolojik olarak bakılırsa Adana ile ilgili bir senaryo yarışmasının yapılması bu akımın yeniden canlanması için önemli bir girişim olarak görülebilir. Özgün senaryo ve özgün yönetmenlerle birlikte tarihsel süreçte bir Adana sineması sosyolojisinden bahsedilebilir. Fakat Savaş'ın (2003) da belirttiği gibi böyle bir akımın ortaya çıkması için her türlü tarihsel sürecin ve ideolojinin hazır olması gerekmektedir. Adana'nın bu anlamda uzun süren bir tarihsel kopuktan sonra popüler de olsa önemli girişimlerde bulunduğu söylenebilir.

SONUÇ

Adana sineması ve Adana sinemacılığı yerelde ve ulusal olarak geçmişinde kentin kültürel dokusunu ele alan önemli yapımlara imza atmıştır. Adana toplumsal yapısında, birçok farklı etnik grubu ve beraberinde birçok farklı kültürü de içermesine rağmen sanatın ve sinemanın içinde yer alan katılımcıların da görüşleri bağlamında, toplumun barındırmış olduğu etnik farklılık ve hoşgörüyü dayalı sinema filmleri çekilmemektedir. Adana toplumsal hareketliliğin ve değişimin en yoğun görülebildiği kentlerden biridir. Örneğin, Adana'da yıllardır var olan göç olgusunun sinemaya nasıl yansıtılacağı önemli bir sorunsaldır. Sosyolojik olarak baktığımızda, göç insanların yerinden edilme hareketidir. İnsanların yer değiştirmeleri sonucu yaşamlarının nasıl değiştiği ve kendi kültürlerine ne olduğu, asimile olup olmadıkları merak konusudur. Bu bağlamda yerelin karşılaştığı göç ve diğer sorunsallar, Adana'da yerelin gösterilebilmesi için sinema ve akademik olarak sinema sosyolojisi alanında önemli çalışma konularıdır. Adana'da bugün, Zafer Özgentürk tarafından belgesel olarak hazırlanan 'Süveydiye'nin Çiçekleri' toplumsal farklılıkları göstermeye çalışması diğer yerel çalışmalara ışık tutması bakımından önemlidir. Adanalı oyuncu ve yönetmenlerin Adana kent olgusunu, yerelini daha iyi tanıyor olmaları, Adana Sineması'nın bir akım olarak oluşmasında ve devam edebilmesinde büyük bir avantaj olarak görülebilir. Sosyolojik olarak sinemanın toplumsal hayatta yer edinmesi bireyler arasında bilinçliliği, farkındalığı arttıracak güçte olduğu ifade edilebilir. Adana'da Altın Koza Film Festivali, Sinema Müzesi, Sinema Atölyesi, Adana konulu senaryo yarışması, 13 Kare Sanat Günleri'nin aktif olarak yapıyor olması kentin yerelinde yer alan mevcut sorunlara ışık tuttuğunu ve bu sorunlara nasıl dikkat çekilebildiği üzerine farkındalığı arttırabilir. Görselin hafızada daha kalıcı olarak yer tutma gücü, toplumu dönüştürmede en etkili amaçsal araçlardan biri olarak düşünülebilir.

Yerelin kendini sinemada duyurması oldukça zor bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye ortamında yerelliğin geri planda bırakılması diğer birçok sanat alanında olduğu gibi sinema alanında da görülmektedir. Diğer sanat türleriyle karşılaştırıldığında sinema kitlelere en kolay ulaşan ve amacını en kolay ileten türdür. Tüm bu kolay ulaşılabilirliğe rağmen yerel düzeyde sinemanın farklı etnik gruplara ulaşamaması iktidarın eksik kaldığı alanlardan bir tanesidir. Sinema aracılığı ile toplumda hızlı bir dönüşüm yaratılabilir fakat her alanda olduğu gibi sinema alanında da desteğin yetersiz olması politik bir sorunsal olarak görülebilir. Sinema bu anlamda politik bir alandır.

Adana sineması diğer illerle karşılaştırıldığında tarihsel olarak daha kurumsal bir süreçte olması gerekirken tarihsel kopukluklardan dolayı sosyolojik bir kavram olarak süreci tamamlanmamış görülmektedir. İlk defa Adana temalı senaryo yarışmasının yapıyor olması Adana sineması kavramının ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Adana sinemasının bir kavram olarak ortaya çıkması bu sinemanın kendisine bu şekilde ad verilmesi, imlenmesi ve semiyotikleştirilmesi elli yıldan fazla bir süreç almıştır. Dolayısıyla denilebilir ki, sosyolojik olarak bir kavramın ortaya çıkması tarihsel olarak yaşanmışlıkların yanı sıra kendisine bir ad verilmesi gerekliliğini düşündürmüştür. Adana temalı sinema senaryosunun yapılması ancak 2015 yılında yapılabilmektedir. Bu durum Adana sineması kavramının tamamlanması için uzun bir tarihsel yolculuktan sonra Adana toplumunun içine girdiği sanatsal, sosyolojik ve dilbilimsel bir yolculuktur çünkü dilsel olarak ilk defa Adana sinemasından resmî olarak bahsedilmiştir. Dilsel bu gösterge artık sosyolojik olarak yeni kavramın tanımsal özelliklerinin belirlenmesini beklemektedir. Yerellik sayesinde ortaya çıkabilecek evrensellik ideası ise beklenmesi gereken bir süreç gibi görünmektedir. Dolayısıyla, Adana sinemasının bir kavram olarak ilk ortaya çıkışı tarihsel olarak 1960'lı yıllara dayanmaktadır ve dilsel olarak ortaya çıkışı ise elli yılı aşkın bir süreden sonra 2015 yılında belirlemiştir diyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Baudrillard, J. (2004). *Tüketim Toplumu* (Çev: F. KESKİN ve Hazal DELİÇAYLI). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2006). *Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları* (Çev: A. YILMAZ,). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Diken, B. ve C. Laustsen. (2011). *Filmlerle Sosyoloji*. Metis Yayınları: İstanbul.
- Güçhan, G. (1992). *Toplumsal Değişme ve Türk Sineması*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Metz, C. (2012). *Sinemada Anlam Üstüne Denemeler* (Çev: Oğuz ADANIR). İstanbul: Hayal Perest Yayınları.
- Morin, E. (2005). *The Cinema or the Imaginary Man*. Minneapolis: University of Minneapolis Press.
- Savaş, H. (2003). *Sinema ve Varoluşçuluk*. İstanbul: Altıkkırbeş Yayınları.
- Sevinç, Z. (2014). 2000 Sonrası Yeni Türk Sineması Üzerine Yapısal Bir İnceleme. *Dumlupınar University Journal of Social Science/Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 40, 97-118.